

М. А. HAYRUDDINOV

Mykolaiv

**STUDENTS INDEPENDENT WORK OF PEDAGOGICAL UNIVERSITY
IN THE CONTEXT OF DISTANCE FORMS OF EDUCATION**

The article describes the pedagogical foundations of independent work of students, which is seen as an activity that stimulates the activity, independence, cognitive interest and how the system functions or pedagogical conditions for self-management activities of students in distance learning.

Key words: independent work, activities, management, governance, distance learning.

М. А. ХАЙРУДДІНОВ

м. Миколаїв

**САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ
В УМОВАХ ПЕРЕХОДУ НА ДИСТАНЦІЙНУ ФОРМУ НАВЧАННЯ**

У статті розкриваються педагогічні основи самостійної роботи студентів, яка розглядається як вид діяльності, що стимулює активність, самостійність, пізнавальний інтерес і як система заходів або педагогічних умов, що забезпечують керівництво самостійною діяльністю студентів в умовах дистанційного навчання.

Ключові слова: самостійна робота, види діяльності управління, керівництво, дистанційне навчання.

Стаття надійшла до редколегії 14.04.2015

УДК 378.147:811.111

І. В. ШЕВЧЕНКО

м. Миколаїв

shevchenko2011@gmail.com

**ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ
МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ
В УМОВАХ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ**

Сучасне суспільство потребує поліпшення якості підготовки фахівців, підвищення конкурентоздатності випускників вищих навчальних закладів на ринку праці. Для цього необхідні всебічне удосконалення організації та змісту освіти, створення правових та економічних умов формування ринкових відносин в Україні. Саме тому важливим є питання не тільки озброїти випускників необхідним багажем знань, умінь і навичок, але й сформувати їх особистість як професіонала, здатного до вирішення професійних завдань. Практика та велика кількість сучасних досліджень свідчать, що тенденція навчання починає розвиватися в напрямку змішаного навчання, яке створює комфортне освітнє інформаційне середовище, системи комунікацій, що надають всю необхідну навчальну інформацію, а саме головне, створює умови для формування професійно-творчої особистості майбутнього фахівця з англійської мови.

Ключові слова: професійно-творча особистість, змішане навчання, майбутній фахівець, англійська мова, інформаційне середовище, підготовка фахівців.

Револьюційні зміни технологій, що спираються на високий рівень інтелектуальних ресурсів, і пов'язана із цим активна конкуренція провідних країн світу, стають найважливішими чинниками, що визначають не тільки економіку, але й політику ХХІ століття. У зв'язку з цим рівень інтелектуального потенціалу країни, який прямо визначається якістю й конкурентоздатністю освіти, стає найважливішим чинником соціального розвитку та

ключовою умовою економічної й політичної самостійності країни. Сучасне суспільство потребує поліпшення якості підготовки фахівців, підвищення конкурентоздатності випускників вищих навчальних закладів на ринку праці. Для цього необхідні всебічне удосконалення організації та змісту освіти, створення правових та економічних умов формування ринкових відносин в Україні. Саме тому важливим є питання не тільки озброїти випуск-

ників необхідним багажем знань, умінь і навичок, але й сформувати їх особистість як професіонала, здатного до вирішення професійних завдань.

Творча особистість є найбільшою цінністю для будь-якого суспільства, оскільки для неї характерна висока продуктивність, результативність особистісно та суспільно значущої творчої праці, завдяки чому людство робить черговий крок у своєму прогресі [1].

Великий внесок у розробку проблем здібностей, обдарованості, творчого мислення, розвитку творчої особистості зробили такі вчені, як Н. Лейтес, В. Моляко, В. Рибалка, С. Сисоєва, С. Рубінштейн, В. Шадріков, М. Холодна та інші. Водночас питання щодо розвитку професійної особистості майбутніх фахівців є недостатньо вивченим і особливо актуальним у діяльності сучасного вищого навчального закладу.

Актуальність проблеми творчого розвитку особистості молоді людини сьогодні усвідомлюється настільки, що є авангардною в усіх державних документах про освіту, виступах осіб, які безпосередньо причетні до розвитку системи освіти. Але у вирішенні цієї проблеми є багато труднощів, оскільки здатність людини до творчості не характеризується якоюсь однією конкретною здібністю. Це інтегративна якість особистості, що відображає її особливу внутрішню структуру: спрямованість, певні психічні процеси, характерологічні якості, уміння [2].

У зв'язку з цим фахова підготовка майбутніх фахівців має спрямовуватися на розвиток кожного із визначених вище компонентів, що сприятиме формуванню здатності працівників до творчої діяльності. Формування професійно-творчої особистості майбутніх фахівців – це складова процесу становлення цілісної творчої особистості, готової до професійної креативної діяльності. Розвиток професійної творчості в умовах сучасного вищого навчального закладу розуміється нами як такий освітній процес, в якому студент максимально свідомо і самостійно досліджує навчальний матеріал, забезпечуючи свій різнобічний розвиток та формує себе як творчу особистість. Серед наявних технологій та форм підготовки найбільш продуктивними у

розвитку професійної творчості студентів є проблемно-пошукові, дослідницькі та колективно-групові технології. Вони забезпечують підготовку творчих фахівців, які мають навички наукової діяльності, самостійного аналізу можливостей використання досягнень науки та практики, практичної участі у роботі колективу професіоналів.

Національна програма «Освіта. Україна XXI сторіччя» свідчить, що підготовка професійно-творчої особистості фахівця повинна здійснюватись на основі нових прогресивних концепцій, у навчально-виховний процес необхідно залучати новітні педагогічні технології та науково-методичні досягнення. З метою входження України у трансконтинентальну систему комп'ютерної інформації повинна бути створена нова система інформаційного забезпечення освіти.

Виконання таких важливих завдань неможливо без розвитку дистанційної освіти, як зазначається у державному документі «Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні». У документі пояснюється, що «дистанційна освіта» – це форма навчання, рівноцінна з очною, вечірньою, заочною та екстернатом, що реалізується, в основному, за технологіями дистанційного навчання. Технології дистанційного навчання складаються з педагогічних та інформаційних технологій дистанційного навчання. У свою чергу, педагогічні технології дистанційного навчання – це технології опосередкованого активного спілкування викладачів зі студентами з використанням телекомунікаційного зв'язку та методології індивідуальної роботи студентів із структурованим навчальним матеріалом, представленим в електронному вигляді [3].

Питання застосування дистанційного навчання в навчальному процесі вищих навчальних закладів стало предметом дослідження багатьох учених і практиків (В. Дивак, Н. Думанський, Т. Крамаренко, В. Попов, В. Трохименко та ін.). На думку науковців, система дистанційного навчання повинна мати такі компоненти: системне середовище дистанційного навчання з необхідними засобами для комунікації учасників дистанційного навчання, електронну базу навчальних

матеріалів, віртуальні лабораторії, учасників дистанційного навчання (викладачі, студенти) та технічних спеціалістів (програмісти, системні адміністратори, веб-дизайнери), інтегровану в системне середовище дистанційного навчання систему керування і обліку дистанційного навчання [1; 2; 5].

Науковці (В. Кухаренко, О. Рибалко, Н. Сиротенко) вказують, що дистанційне навчання здійснюється тільки за допомогою Інтернету, оскільки одержання навчальних матеріалів і завдань, і всіх інших питань, пов'язаних з комунікацією, відбувається тільки заочно. Проміжна й підсумкова атестація здійснюється також за допомогою пересилання й перевірки матеріалів [5]. У зв'язку з цим, на думку вчених, стають очевидними такі негативні чинники дистанційного навчання, а саме: відсутність очного спілкування вчителя та студента, що не дає можливості реалізувати індивідуальний підхід у навчанні та вихованні; студенти не завжди самодисципліновані, свідомі і самостійні; відсутність гарної технічної оснащеності для постійного доступу до джерел інформації; нестача практичних занять і відсутність постійного контролю [5].

Практика та велика кількість сучасних досліджень свідчать, що тенденція навчання починає розвиватися в напрямку змішаного навчання, яке створює комфортне освітнє інформаційне середовище, системи комунікацій, що надають всю необхідну навчальну інформацію.

За словами вчених (А. Андрєєва, А. Брауна), під змішаним навчанням (blended learning) слід розуміти об'єднання традиційних методів навчання з інтерактивними, яке складається з трьох етапів: дистанційне вивчення теоретичного матеріалу, засвоєння практичних аспектів у формі денних занять, остання фаза – здача іспиту або виконання випускної роботи [1; 2].

Учені пояснюють, що при змішаному навчанні використовуються елементи асинхронного й синхронного дистанційного навчання, сутність яких полягає в тому, що певну частину навчальних дисциплін (або дисципліни) студенти (слухачі) освоюють у традиційних формах навчання (стаціонарній

або заочній тощо), а іншу частину дисциплін (або дисципліни) – за технологіями мережевого навчання. Співвідношення частин визначається готовністю освітньої установи в цілому до подібної побудови навчального процесу, а також бажанням і технічними можливостями студентів (слухачів). Такий підхід зветься «гнучке навчання» (flexible learning) [1; 2].

На думку К. Куна, важливими перевагами змішаного навчання є: двостороннє спілкування викладача та студента; студент активний, діяльний, залучений у навчальний процес і знайомий зі структурою курсу; студент перебуває під керівництвом та застосовує набуті знання й навички; для студента передбачені контрольні завдання і він постійно одержує відгуки про свої успіхи [4]. В. Морзе зазначає, що змішане навчання включає в себе елементи, які прийшли з онлайн навчання, а саме:

Лекційні заняття. Матеріал оформлений як і матеріал он-лайн курсу, тобто може бути легко використаний і доступний кожному студентові курсу для самостійного освоєння.

Семінарські заняття (face-to-face sessions). При змішаному навчанні на семінарських заняттях проходить обговорення цікавих та важливих тем курсу, а також відбувається відпрацьовування практичних навичок.

Навчальні матеріали курсу (підручники та методичні посібники). Матеріали представлені в друкованому й в електронному вигляді, які доповнені різними мультимедійними додатками та вставками для більш успішного освоєння дисципліни. Таким чином, курс стає більш привабливим для студентів.

Он-лайн спілкування. Цей елемент також прийшов у змішане навчання з он-лайн навчання. Існують різні інструменти – чат, форум, e-mail, – які дають студентам можливість спілкуватися та працювати разом. З'являється можливість ставити запитання викладачу та одержувати відповіді.

Індивідуальні та групові он-лайн проекти. Такі проекти розвивають навички роботи в Інтернеті, аналізу інформації з різних джерел, а також навички працювати разом із групою, правильно розподіляти обов'язки та відповідальність за виконання роботи. За допомогою таких завдань студент може

одержати навички, необхідні для самостійної роботи.

Віртуальна класна кімната. Цей інструмент дозволяє студентам спілкуватися з викладачем за допомогою Інтернет комунікацій, а не тільки у звичайній аудиторії [6]. Н. Морзе, розглядаючи можливості використання інформаційно-комунікативних технологій та Інтернету в процесі навчання зазначає, що викладач перестає бути для студента єдиним джерелом інформації. Водночас зміщується акцент з формування репродуктивних навичок, таких як запам'ятовування і відтворення, на розвиток аналітичних умінь, в основі яких лежить співставлення, синтез, аналіз, оцінювання виявлених зв'язків, планування групової взаємодії з використанням інформаційно-комунікативних технологій [6].

Отже, можливість формування професійно-творчої особистості майбутнього фахівця з англійської мови в умовах змішаної форми навчання у вищих навчальних закладах України є очевидною, оскільки ця форма навчання є вдалим поєднанням традиційних методів навчання та передових інформаційно-комунікативних технологій. Змішана форма навчання сприяє розвитку професійної творчості особистості в умовах сучасного вищого навчального закладу, в якому студент максимально свідомо і самостійно досліджує навчальний матеріал, забезпечуючи свій різно-

бічний розвиток та формує себе як творчу особистість з креативним ставленням до вирішення проблемних питань.

Список використаних джерел

1. Андреев А. УМК для e-Learning /А.Андреев // Высшее образование в России. — 2007. — № 7.
2. Браун А. Инновационные образовательные технологии (проблемы практического использования) / А. Браун, Дж. Бимроуз // Высшее образование в России. — 2007. — № 4.
3. «Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні» від 20 грудня 2000 р. — К. — 17 с.
4. Кун К. E-Learning — электронное обучение / Е. Кун // Информатика и образование. — 2006. — № 10. — С. 16—18.
5. Кухаренко В. Дистанційне навчання: Умови застосування. Дистанційний курс : [навч. посіб.] / В. М. Кухаренко, О. В. Рибалко, Н. Г. Сиротенко. — Харків : НТУ «ХПИ», «Торсінг», 2002. — 320 с.
6. Морзе Н. Дистанційна технологія як основа сучасних інформаційних технологій у навчанні / Н. В. Морзе // Нові технології навчання: збірник наукових праць. — Вінниця : Академія педагогічних наук України ; Вінницький соціально-економічний інститут університету «Україна». — 2011. — Вип. 30. — С. 32—427.
7. Полат Е. С. Теория и практика дистанционного обучения: [учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. Заведений] / Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркина, М. В. Моисеева. — М. : Изд-ий центр «Академия», 2004. — 416 с.
8. Психологія особистісної орієнтованої професійної підготовки учнівської молоді: [науково-метод. посіб.] / за ред. В. В. Рибалки. — Тернопіль : Підручники і посібники, 2002. — 388 с.
9. Сисоєва С. О. Педагогічна творчість: монографія / С. О. Сисоєва. — Х ; К. : Каравела, 1998. — 150 с.
10. Фурман А. В. Психодіагностика інтелекту в системі диференціації навчання: кн. для вчителя / А. В. Фурман. — К. : Освіта, 1993. — 223 с.

I. SHEVCHENKO

Mykolaiv

THE FORMATION OF A PROFESSIONAL AND CREATIVE PERSONALITY OF A FUTURE ENGLISH SPECIALIST IN THE CONDITIONS OF BLENDED LEARNING

Our modern society must improve the quality of future specialists' training improving the competitiveness of graduates in the labor market. This fact requires special organization and content of education, creation of legal and economic conditions of market relations in Ukraine. That is why it is important not only to give graduates necessary knowledge but also to form their identity as a professional personality able to solve professional problems. Practice and a great number of modern researches show that blended learning creates a comfortable educational information environment, communication systems which provide useful training information and, what is the most important, creates the conditions for a professional and creative personality of a future English specialist.

Key words: a professional and creative personality, blended learning, a future specialist, the English language, information environment, training.

И. В. ШЕВЧЕНКО
г. Николаев

ФОРМИРОВАНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ТВОРЧЕСКОЙ ЛИЧНОСТИ БУДУЩЕГО СПЕЦИАЛИСТА ПО АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ В УСЛОВИЯХ СМЕШАННОГО ОБУЧЕНИЯ

Современное общество требует улучшения качества подготовки специалистов, повышения конкурентоспособности выпускников высших учебных заведений на рынке труда. Для этого необходимо всестороннее усовершенствование организации и содержания образования, создание правовых и экономических условий формирования рыночных отношений в Украине. Именно поэтому важным является вопрос не только вооружить выпускников необходимым багажом знаний, умений и навыков, но и сформировать их личность как профессионала, способного к решению профессиональных задач. Практика и большое количество современных исследований свидетельствуют, что тенденция обучения начинает развиваться в направлении смешанного обучения, которое создает комфортную образовательную информационную среду, системы коммуникаций, предоставляют всю необходимую учебную информацию, а самое главное, создает условия для формирования профессионально-творческой личности будущего специалиста по- английскому языку.

Ключевые слова: профессионально-творческая личность, смешанное обучение, будущий специалист, английский язык, информационная среда, подготовка специалистов.

Стаття надійшла до редколегії 21.03.2015

УДК 373.31

S. YAKUMENKO
Nikolaev

MODULAR SYSTEM OF INTEGRATING KNOWLEDGE OF THE OLDER PRESCHOOLERS

The article deals with a block system of integration of preschool children's knowledge. The ideas of systematization of knowledge put forward by teachers-innovators are the basis of a block system. The essence of the bloc system of knowledge is the division of educational material into the themes («kingdom of plants», «winter phenomena in nature», etc.), which are given in the classroom in accordance with natural cycles, so the theme of «winter phenomena in nature» is taught in winter, the theme spring phenomena in nature» is taught in spring, etc.

Key words: a block system, preschool age, integration, a senior preschooler.

The essence of the block system of knowledge organization is to break the educational material on topics («the kingdom of plants», «winter phenomena in nature», etc.), which are given in the classroom in a manner consistent with normal natural cycles, so the topic of «winter phenomena in nature» is taught to children in winter, the topic «spring phenomena in nature» is taught in spring, etc. The research on the topic is preceded by direct children's acquaintance with the material – by thematic walks, during which the child gets a general idea about the topic, learns to love nature, and cares for it. Many topics are repeated every year, enriching the new material. The topic has a card-block, which is filled by children in course of learning the topic. «Windows» in the card-block are schematic drawings showing the

content of the topic, so the block reflects the content of the topic, so that «the kingdom of plants» consists of the «windows» vegetables, fruits, the conditions necessary for the growth of plants, trees, shrubs, grasses and flowers. The children paint pictures, examining each section. It is emphasized that the block is a system of generalized knowledge about the subjects and objects of animate and inanimate nature, which expands and deepens according to the age of the child. Thus, the block is a kind of a support scheme of the knowledge that a child receives in class [2]. The tests on learned topics are conducted with the support of the established blocks. During the lessons the practice of learning in the game process is widely used.

Block system of acquainting preschool children with nature is developed by the